

DRUŽINSKI PRIJATELJ

poučno-zabavni list s podobami za slovenske družine.

Izhaja dvakrat mesečno in sicer vsak drugi in četrti petek v mesecu.

Naročnina je za vse leto 3 K., za pol leta 1 K 50 st. Posamne številke po tobakarnah stanejo 10 st.

Dopise, naročnino, oglase in reklamacije je pošiljati pod naslovom: Uredništvo (oziroma uprava) „Druž. Prijat.“ v Rojanu pri Trstu, števil. 3.

Poštno-hranilničnega računa števil. 864.139.

Sedaj pa je že vse drugače.

(Če je to za Te, preberi dvakrat, brate!)

V nedeljo je bilo. Po službi božji sva šla s prijateljem Tončkom na pošto, da pogledava, če je že prišel „Družinski prijatelj“. Željno sva ga pričakovala vsakikrat, toda tudi vsakikrat, sva se bala, da bo zakasnil ali pa tu pa tam tudi izostal. Naš strah se je večkrat uresničeval... Reklamirala sva... Pa tudi to ni pomagalo vsakikrat. Na pošti je bilo tudi drugih naročnikov „Družinskega prijatelja“ in marsikdo je tožil, da se mu ga ne pošilja točno. Županova Marička je dejala: „kar vrnila bi ga, ko bi ne bil tako lep, kadar ga prebiram, vsaj pozabim na neredno pošiljanje“. ... „Meni prihaja le en izvod mesto treh“ je tožil Mihov Jože, tako da moram večkrat dva izvoda še posebej naročiti... „Škoda, da ima ta list smolo v pošiljanju. Desetkrat več naročnikov bi lahko imel, ko bi bilo več reda v ekspediciji,“ se je oglašil predsednik „bralnega društva v M“

V nedeljo je bilo. Tonček je dobil list — jaz sem šel domov prazen. Ko ga je prečital — mi ga je sicer posodil, a navdušenje za „Družinskega prijatelja“ je v meni slabelo. „Zakaj se bolj ne pazi?“ dejal sem sam pri sebi in napisal na upravištvu takih izrazov, da bi se jih ne upal ponoviti.

V nedeljo je bilo. Jaz sem list dobil, Tonček ne. In to se je ponavljalo skoraj vsako drugo nedeljo... „Do kedaj bo to trajalo?“ sem se jezil. Toda sedaj berem: «Ne jezi se več, ker **Sedaj je pa že vse drugače.**» Kako to? **Razpošiljanje lista je prišlo že v nove, pridne in zanesljive roke.** Par ur potem, ko je list natiskan, je že na potu do Tebe, do Tončka, do Maričke, do Avice i t d. Pošta v Trstu, kakor tudi vse tobakarne, ki prodajajo v Trstu „Družinskega prijatelja,“ ga že imajo v najkrajšem času po natisnjenju. Širite pridno naš list povsod!!

Krvavi ples.

(Balkanska povest. — Spisal I. V. Starogorski.)

(Dalje.)

IV.

Prilčno ob tem času se je vzbudil Holuban. Prvo njegovo delo je bilo pogledati svojo žrtev.

Ali ležišče je bilo prazno. Zmel si je oči, pogledal bolje in celo potipal odejo. Divja kletev mu je privrela iz ust, ko je videl, da ni Kosenke. Zatulil je, kot bi mu kdo odrezal srce in jel letati okrog.

„Kje je ona?“ se je zadril nad stražo.

„Kdo effend?“

„Kosenka, lepa huriska*)!“

„Ušla ni! Nikdo ni mogel uiti!“ je trdila straža.

„Ušla ni!? Vrag. Potem jo pa vzemi, ako ni ušla!“

Zopet je predivjal vse kote in tudi drugi so iskali. Videč ga tako srditega, so bili tihi.

„Alah mu jo je skrila,“ so si šepetali, „ker ni požgal kože!“

„Ušla je z onim starim besom,“ je zavpil nekdo od straže. Kakor gotovo nimam brade, tako gotovo je tako!“

„Zgubili ste milost begovo, psi ničvredni!“ je tulil Holuban.

Turki so prekrizali roke na prsih in sklonili glave

„Pri Alahu, za njima! Gorje starcu in tudi njo pretepem! Ogledniki, za sledom!“ —

Začel se je lov. Holuban ni smel oditi, ker je moral tukaj počakati Osvinbega, ki bi imel priti za dva ali tri dni. Jutranji mrak je še ležal nad gorovjem in po dolini se je držala gosta megla.

Vstaši so krenili najbližnjo pot čez skale in prepade, čez katere so zamogli le vajeni ljudje. Drugače bi rabili poldneva, če bi šli po ozki poti.

*) Huriska turški izraz. Po našem: deklica.

«Alah je velik,» je vzkliknil Turek in stopil za skalo. Pripravil je puško za strel. Ne daleč od sebe je opazil človeka.

Bila sta oglednika vsak iz svojega tabora.

Vstaš je slišal vzklik.

„Alah je velik,“ ponovi in se splazi k oni strani.

«Kdo si?» vpraša Turek.

„Človek!“ odvrne ta.

„Kakov človek?“ vpraša Turek in radovedno pomoli glavo naprej.

„Takov!“ je rekel hajduk. V tem je zažvižgala sablja. Raz skale se je podedilo nekaj rdečega. Nato se je prikotnilo truplo še drhtajoče.

„Vohun!“ je zamrmral hajduk in obrisal krvavo sabljo ob obleko Turka. Zvižča je dobra! Malo in on bi brisal svoj nož ob mene. Treba pazljivosti!“

Šel je dalje previdno, plazeč se od skale, do skale, za grmovjem, varno, kakor lisjak. Minula je ura, kar zagleda Selce in četo Turkov.

„Mati zemlja se napije vaše krvi in jastrebi bodo imeli svoj žir, če jim volkovi prej ne pogoltnje bese,“ je momljal hajduk. «Mohamed vas že čaka v svojem rajju.»

Solnce je bilo že visoko, ko pove oglednik, kaj je videl.

„In nje nisi videl?“

„Nisem mogel obiti skal.“

„Sokoli! Opazno, da bo lepši ples,“ je dejal Slaviša in nosnice so se mu razširile, kot bi že vohal kri.

Vstaši so se plazili dalje, tiho, kakor kače.

„Pobratim, Holubana prepustiš meni,“ je rekel Žarko.

„Vzemi si ga,“ se je nasmehnil Slaviša.

Šli so dalje, tiho ...

«Niti jeden ne sme uiti, sokoli, niti jeden! Holubana mi varujte, psa izdajalskega — Stojte! Ta del z Ilijom idi nazaj in se razpostavi v krog za hrbtom. Ti Žarko ideš odtod naravnost nad nje, jaz grem z ostalimi na desno, da je primem od strani. Ko čuješ strel od desne strani, bodi znamenje, da lahko začneš.»

Nekaj skrivnostnega je ležalo v vzduhu in Holubana je vedno vznemirjalo nekaj. Besnost, da je pobegnila Kosenka ga še ni minula. Glasniki so se vračali prazni, brez kakih vesti. Le jeden je našel svojca z razbito glavo. Kdo bi mu jo razbil ne ve, ali po njegovi misli je naletel na onega starca z dekletom, pa mu je ta posvetil.

Holuban je zaklel, da so se celo sive skale zgrozile. Ali hipoma mu zastane glas in kletev se je razpršila, kakor dim.

Slišal se je strel in jeden je padel. Predno se je razkadil dim, so se pokazale glave vstašev.

„Alah in Mohamed!“ viknejo divjaki.

Vstaši jim odgovore s svincem.

„Poteptajte te pse, kakor se teptajo neverniki,“ se je penil Holuban.

Turki so se vrgli nad nje. A njih streli so zadevali ob skale in padali nazaj. Vstaši so merili mirno in dobro.

„Kaj je to?!“ Holuban ostrmi. Od desne in od strani ogenj. Obkoljeni! Kako uiti? Povesod morilne cevi in jeklo, na levo visoka skala. Vstašev je veliko več. ...

Turk so se jeli boriti z obupnostjo. Vedeli so, da jih reši le najskrajnejša drznost.

„Slaviša!“ zavpije nekdo izmed vstašev in «Slaviša» je odmevalo na vseh straneh na desni in zadaj ter se mešalo s hropenjem in stoki.

Turkom se stisne srce. Najsilnejši sam jih je zajel. Krvavili oči gleda Holuban po rešitvi. Vstaši se pa blžajo vedno bolj, toliko, da jih ne objemajo.

Holuban zagleda Žarka. Obupen srd ga popade in vrže se nanj.

Jeklo je zamenilo svinec in slišal se je le resk železa ob kosti in pečine.

„Izdajica! Dan plačila je napočil!“ vikne Žarko.

Holubanu stopijo pene na usta, oči se napnejo.

„Živega me ne dobiš!“

„Živega...! Poturica ne sme umreti, kakor umirajo junaki!“ —

Hropenje je postajalo zamolkeje, žvenk jekla počasnejši. Klanje je šlo h koncu. Nobeden ni ušel. Nekateri so vrgli orožje proč in tiščali glave v pečine, drugi naravnost bežali. Kdor je ušel Žarku je naletel na Slavišo ali pa na orjaškega Ilijo. Težke roke vstašev so strle vse, hoteč se osvetiti za kri, katero so prelili divjaki. Le Holuban je še mahal. Bila sta se dva čvrsta nasprotnika.

„Ne boš me živega!“ je viknil in se sunil z nožem. Zdelo se mu je, da tako uide muki, katero mu je brez dvombe namenjena, če jim pade živ v roke.

„Pogineš, kakor poginjajo izdajice in ne kakor junaki,“ de Žarko. „Kje je Kosenka?“

Sklonil se je nad Holubanom. Ta mu je pokazal zobe.

„Slabo si se zadel, izdajalec! Kje je Kosenka?“

Pristopil je Slaviša. Njegovi ljudje so še pobijali ostale. Oči so mu gorele. Bil je to v resnici grozen človek. Akoravno dobrega srca, mu je grenka usoda oledenila dušo. Žarka je pa hitro ganilo.

„Ali noče povedati?“

Holuban molči.

Slaviša se obrne v stran in vpraša ne daleč proč ležečega Turka. Iz prs mu je tekla kri, a še je živel.

«Povej, kje je ono dekle, ki ste jo ugrabili?»

Turek ga motno pogleda, nato nese roko k rani.

„Starec je — ušel z — njo ne — kam...“ je zastokal „Vo — de!“ —

Slaviša je vzel čutarico in mu vлил v usta vina. Turek ga je hvaležno pogledal.

„Kdo je bil oni starec?“

«Ne vem... naj — brže. pre — oble — čen vstaš...» je zajecjal vznova. Nato se je jel tresti in kri mu je bruhnila iz ust.

Slaviša je vstal in šel k Holubanu.

„Vjeruša je všel z njo. Vedel sem, da bo tako! — Marko in še dva druga!“ zakliče Slaviša. V njegovih besedah je bilo nekaj groznega. „Prpravite kolec in na to skalo — visoka je dovolj — ga postavite! Nanj natakните izdajalca vere in domovine! Zaslužil je, da ga povišamo. Domovina naj gleda nanj, katero je izdal. On pa se naj nagleda še solz in krvi teptanega naroda!“ —

Telo Holubana je vzdrhtelo. Slaviša se je obrnil in odšel. Kolec je bil grozna muka. Počasi se je zarival v meso in nesrečnež je trpel silne bolečine. Živel je lahko še po celi dan in še dalje.

«Pobratim, to je prevelika kazen,» de Žarko.

«Prevelika?! — Ljubiš Kosenko?»

„Ljubim, Bog vé, da jo ljubim!“

„Kdo jo je ugrabil, morebiti celo oskrunil?“

„Ugrabil jo je on... ali oskrunil je ni!“

„Ljubiš domovino?“

„Ljubim, kakor svojo Kosenko, Slaviša!“

„I tudi jaz jo ljubim! Ker pa jo je oskrunil in izdal ta njen sin, poturica, ga kaznujem. Premala je ta kazen zanj. Kdo se pa zavzame za ubogo deco, ko jo natikajo na plotove, ali pa jo trgajo narazen? — Žarko! V večno svarilo razbojnikom, v zgled izdajicam vere in domovine — bode Holuban!“ —

Zarko se je zamislil.

Hajduki so se vračali nazaj, pomirjeni. Ako je ušel Vjeruša z dekletom in gotovo je bil on, se snidejo v „orlovem krilu.“

Na skali se je pa zvijal samomorilec, izdajalec svojega rodu, svoje vere, na kolcu. Vrani so letali krog njegove glave. Njega je pa obhajala groza, vest ga je jela skeleti huje, kakor rane, obsevane od solnca.

„Smrt izdajalcem in pohotnežem!“ so kro-kale vrane!

V.

Nekaj dni pred ugrabljenjem Kosenke je obiskal Holuban starega Pavloviča v Reštetiču. —

Holuban je bil doma iz Rečice, sin paširja.

Njegov oče raja, je pasel begovo živino Živahnega dečka je vzel beg pozneje za svojega služabnika in ga vedno odlikoval pred drugimi. Dečkova razbrzdanost je zelo prijala Osvinbegu. Holuban se je navzel prevzetnosti in jel mrzeti svoje ljudi. Beg sam ga je vnel za Islam ter mu obljubljal časti in slave, da je mladeniča še bolj premotilo. Kosenka je prišla večkrat s svojim dedom na trg tetovskega mesta. Holuban, ki je tratil čas in pasel oči po sejnih, je prekmalu zapazil Kosenko, zorno kakor mlado jutro, vitko, kakor minoreti turških džamij. V selu Rastetiče je imel daljne sorodnike. Dasi se prej in zmenil za nje, jel jih je sedaj obiskovati, čeravno je bilo od sela do mesta kakih osem ur hoda. Domišljal si je, da mora vneti za lepo, temnooko devojk, ki se mu je zdela kakor angel. Nu, prijazna je bila z njim, mogotcem in ljubljencem Osvinbega. Vendar do gotove mere.

Razmere so se pa vedno bolj slabšale in turški sultan je pošiljal na meje svoje vojake. Govorilo se je, da se pripravljata srbski kralj in bolgarski knez, da storita konec nečloveškemu ravnanju kristjanov. Od druge strani pa je zopet grozila Črnagora, dobro poznana Turkom. Raja je pa bežala v gorovje in vstaši so postajali vedno drznejši. Da izbruhne vojna ni bilo daleč v Albaniji, Stari Srbiji in Makedoniji so v raznih okrajih že pobijali svoje krvoloke. Zemlja je puhtela od prelite krvi, volkovi in druga zverjad se je redila od človeških trupel.

Pa tudi drugače so prerokovali vojno in splošno vstajo. Pravili so, da so videli v rekah in posebno v Vardaru, ki teče malone po celi Turčiji, neznane živali, ki se pokažejo navadno pred vojno. Voda, da je pri izlivu v morje strašno šumela. Nekateri so videli, da je bil konec mlaja krvav, drug del pa svetel. Na solncu so opazili nekake pege. Celó iz oblakov samih so napovedovali krvave dneve. Videli so, kako sta se približala dva oblaka, obsevana od solnca. Hipoma sta se spremenila v živalski podobi in se jela bití. Konca ni bilo opaziti, ker sta prej zginila.

Tudi Turki so se pripravljali in se oboroževali. Ves svet je bil en ognjenik.

Holuban je vse to premislil in sprevidel, da ne sme predolgo odlašati s snubitvijo. Uverjen je bil, da mu jo starec da z veseljem. njemu ljubljencu mogočnega bega. Kosenka ga bode morala poslušati! Vedel je, da ji je Žarko prirastel k srcu; ali tako neumna vendar ne bo, da bi jemala človeka, ki ni varen svojega življenja, ki še svoje strehe nima! Če vzame Žarko, ne bo varna nikdar, pri njem bo pa imela raj. Ne bo se ji treba bati nasilja, in iskati zavetja v gorah. V mestu bo in se prosto šetala!

S temi mislimi je šel Holuban deda Samorada Pavloviča prosit za Kosenko.

Samorad Pavlovič se je smehljal v zadregi in gladil brado. Nič mu ni bilo po volji, da se je Holuban zagledal v Kosenko, katero je že dal Žarku, mlademu sokolu. Ali spreti se z ljubljencem Osvinbega ni kazalo.

„Doletela me je visoka čast, da hočeš mojo Kosenko,“ je govoril starec in gladil brado. „Vendar jaz ne odločujem! Rad bi videl, ako te vzame, ker si odličen dečko, ali silil je ne bodem. Ako nima nobenega zbranega, se ti menda uda!“

Poklical je Kosenko.

„Ali ded, vi samo rečete in ona mora ubogati!“

„V srčnih zadevah, kje se gre za srečo življenja, nimam pravice ukazovati! Tu stori vsak po svoji vesti!“

«Pri meni bo srečna!»

„Verjamem, ako te ljubi! — Nū, če se nisi popačil in zavrgel Kristusa si ti najodličnejši človek!“

Starec ga je živahno pogledal. Holuban je obrnil pogled v prihajajočo devojko in zdrževal jezo.

„Kosenka,“ reče starec, „naš rojak in ljubljenec mogočnega Osvinbega prosi tvoje roke! Nū, ako čuti tvoje srce zanj, ne branim?“

Kosenka je zardela, pogledala po strani Holubana in rekla trdo:

„Kako morate tako govoriti, ded moj?! Moj je Žarko in nikdo drugi! Tega gospoda poznam le samo kot služabnika našega gospodarja, ne vem pa, ali še njegovo srce pozna svojo kri in vero mladih nog. Vrh tega ni svoboden, ampak služabnik. Žarko je pa svoboden junak!“ —

Starec je pokimal z glavo. Vedel je, da bo tako odgovorila.

„Slišal si, kaj je dejala! Ne morem pomagati, prijatelj!“

Holuban si je grizel ustnice, tako ga je pogrel njen odločen nastop. Moledoval je, dokazoval ji srečo in mir, ki ga bo imela pri njem, dočim se ji je tu bati najhujšega.

„Kako naj bom srečna in mirna v družbi naših trinogov, ko pa vidim, da moj narod leži krvav na tleh? Ali bi me ne bilo sram, da bi ga še teptala ženska in gledala iz tega zavetja na njega krivice? — Nikdar! Tu ostanem in se žrtvujem zanj; zgodi se volja nebes!“ —

Obrnila mu je hrbet in odšla.

„Prevzetnica, še rada me boš imela! Videti hočem, kdo je trinog, kdo služabnik in kdo svoboden junak,“ se je zgrozil.

Pavloviča je pograbila jeza, a premagoval se je. Vedel je, da ne bo nič dobrega iz tega,

vendar se je jel opravičevati in ga miriti. Holuban se je pa jel obnašati tako surovo, da je starcu prošla potrpežljivost.

Mladič, pazi, da stojiš pred starcem, ki je prestal več, kot boš ti kedaj! Kosenka ti je povedala popolnoma prav! Takim ljudem bi naj dajal svoj zaklad?! — Hā, poišči si žene tam, pri katerih služiš!“

Holuban je od jeze pograbil sabljo. Pa starec je bil uren. Skočil je strani da je ostrina presekal vzduh, vzela mu jo je in vrgel po skalovju.

„Najbolje bi bilo, da te poderem! Vendar idi, pij bratsko kri, dokler te ne doide plačilo! Moje roke so prečastljive, da bi je omadeževal s krvjo poturice!“

Jezno žugaje je odhajal begov ljubljenec, kujoč maščevanje.

* * *

Kakor že rečeno so postajale homatije vedno večje. Turki so plenili po vaseh in zažigali koče mirnim prebivalcem. Kdor ni odbežal v gore je okušal divjost Azijatov. Tudi vstaši so pisali s svincem in mečem znamenja divjakom. Vstaja je podajala roko vstaji in nikdo ni vedel, kako se izmota vsa stvar.

V okrožju Osvinbega je razsajal najsilovitejši vodja vstašev in pretresal kosti in mozeg celo Turkom, ki so sedeli v mestnih zidovih. Slaviša, to je bilo ime, katerega se je bal sam krvolik, Osvinbeg. Razmišljal je, kako bi ga dobil v svoje roke in mu strl vstaško glavo.

Sklenil je, da ga z vso močjo poišče in razžene Slavohlepen, kakor je bil, si je stavil pred oči zlate gradove, slavo in veljavo, ako ugonobi Slavišo. — Ali kako ga ugonobiti?“...

Pri tem delu mu je prišel nekdo na pomoč. Bilo je to neko človeče, doma iz Čarča. Nekdaj sta se bila skupno s Slavišem proti Turkom. Bila sta si tudi prijatelja. Poznala sta oba neko dekle, zalo Nevenko. Ker pa je ona dala roko Slavišu, da jo popelje pred oltar, se je razbilo prijateljstvo z Glišo, ki je tudi ljubil Nevenko. Slaviša ga je prosil, naj se ne huduje radi ženske in naj ne goji sovraštva! Glišo je izginil, Nevenko so pa ujeli Turki. Mesto, da bi se skupno maščevala, je gojil Glišo naprej srd do Slaviše. Iskal je, kako bi ga ugonobil in se ponujal v službo lastnim sovražnikom. Vedel je dobro za skrivališče Slaviše, vedel, da se v „orlovo krilo“ pride lahko tudi po neki drugi poti, ki je vodila od strani. Bila je tako skrita, da še vsi vstaši Slaviše niso znali zanjo. Po tej poti bi lahko napadli nepričakovano Slavišo in ga zajeli. Čakal je ugodne prilike.

Med tem je minulo več let in sovraštvo ni poleglo. Slaviša ni vedel, kje je Glišo, ta ga je pa zasledoval vedno. Skrit sovražnik je hujši od tisoč

odkritih! Sedaj, ko si je Osvinbeg želel glave Slaviše se je ponudil v njegovo službo. Osvinbeg je prijel za vse, kar bi mu pripomoglo, do njegovih visokoletečih namenov.

„Si gjaur*), ali častiš kcran?“

Rojen sem prvi, ali vaš prerok mi je ljubši!“

„Kako se zoveš?“

„Glišo!“

Osvinbeg ga ostro pogleda in nekoliko pomolči.

„Ti veš toraj, kako bi zajeli ničvredno svojat?“

„Vem, mogočni beg! In če hočeš te popeljem v tisto gnezdo tako skrivno, da ne zleti noben jastreb.“

„Ali ti je verjeti gjaur? Vam ni veliko verovati!“

„Ako hočeš, effendi,“ odvrne drzno Glišo.

„Zakaj bi pa hodil sem, če bi lagal?!“

„Če je resnica, kar praviš, služiš Alahu in on ti brez dvombe podeli, da boš gledal velikega preroka. Pa tudi jaz te obdarim! Nà, tu imaš za sedaj!“

Glišo spravi vrženo mošujo in odide.

Osvinbeg da poklicati Holubana. Ako je bil vesel in svest, da se mu spolni, kar želi, je rad govoril z njim in mu razodeval načrte. Holubanu pove, kar je sklenil.

„Nad Slavišo?! — Da nam osmudi glave, ali pa nas natakne na kolce!“

„Brezdvojbno, ako bi šli, kakor slepe miši. Ali on je v naših rokah! Dobil sem človeka, ki ve skrivno pot do gnezda!“

Holubanu šine misel v glavo Kaj, ko bi se sedaj polastil Kosenke. Razmišljal je že, kako bi se je polastil.

„Effendi, nekaj bi prosil tvoj hlapec,“ se prikloni pred njim.

„Govori, poslušam te!“

„Daj mi nekaj ljudi! Združim se potem takoj s teboj!“

„Čemu jih rabiš?“ poizveduje radovedno beg.

Holubana je jezilo to vprašanje. Ker ga je pa Osvinbeg radovedno gledal reče:

„Imam hurisko, pa mi jo hoče požreti volk. Da bi ga raje mati ne rodila!“

„In ti bi jo rad odnesel?! — Je lepa!“ sili Osvinbeg in oči se mu zasvetijo.

„Za tvojega psa, effendi, je lepa! Za te pa ni velike vrednosti. Ti si poiščeš še lepših.“

„Nú, nú,“ zamomlja beg. Dopadlo se mu je Holubanovo govorjenje. „Pa vzemi, kolikor jih rabiš za svojo golobico!“

„Na ženske ni treba cele tolpe! Le par mož, da lažje pobežnem če bi me zasledovali vstaši.“

„Da se ti ne zgodi, kakor Ozrinbegu!“ je zaklical Osvinbeg.

Holuban je odšel še tisto popoldan, da ugrabi s silo in s silo prisili srce devojke do ljubezni.

(Dalje prihodnjič.)

Izza morske dalje...

Slika izseljenca

(Speval — Zvonimir Masle.)

Hropeče pljuska morje širo
goré in dole tvarjajoč,
kot da v srcé bolest nemirno
naselil mu je ogenj vroč...
nemirno peni se, divjá,
in vse drobi in pokopava,
karkoli še vrh njega plava —
nešet brezdanji grob zijá...

In začrnel nebá obod,
z oblaki groznimi prepreden,
že ves — povsod je že zaježen;
samo nad mo jem je zahód
zadržal še grozeč naval —
a vendar se že vidno ózi...
od tam še v kopah žar svetel
blesteči lesk po valih próži,
a solnce bolj in bolj krvavo
v zatón poveša trudno glavo —
znanilec sam — grozé
utaplja se v morjé...!

Temni se svet, preteč vihar
je vstal, daljávi — gospodar!
zagodrnjali med seboj
nevoljno so pomorski gromi,
in spuščali so v črni voj
se bliskoviti lomí...
Divja morjé... čez skalni breg
v naravo mračno vetrič dahne,
s poljubom toplim svet oplahne,
kot dramil bi v slovo — in beg:
cvetica se stotera stresa,
in s sivkastimi oljkami
poslavlja se cipresa —
povsod pozdrav v slovo hiti —
citrone palmam so dehtele
poslednje i pozdrave,
kot danes zadnjič še živele
med cvetjem bi narave...
Tema zagrinja svet okoli
v trepeta in slovesa boli...

Le tamkaj, na obrežni skali
labod*) se vtoplja v srčni žali,
tuguje bolj kot morje hruje,
ne vidi silnih sil in jih ne čuje —

*) Gjaur, psovka na kristjane; pes.

*) izseljenec.

potrt je — iz medlih oči
 za solzo solza mu polzi,
 in z roko v roci z gladom beda
 težká mu na obrvi seda :
 ugrablja misli mu j'dine,
 ki jih budi do domovine
 in še na robu nezavesti
 ne dá v neznanost jih odvesti —
 težko za misli se bori! —
 že zadnja moč — spomin — slabi...!
 Poslednjih sil se strese v bran :
 nekđaj ponosno glavo dvigne
 v temačni dan gorjá...
 in s težkim vzletom iz srcá
 kot blisek zopet misel švigne
 čez morsko daljo, iz tujine,
 na borni, dragoceni dom...
 kako mu revna ženka gine,
 v naročji z malim detetom,
 in otročičev roj zveneča,
 suši se in zbledeva...!
 Kar blisne blisek žarovit,
 zblesti okrog — in v morske pene
 kot kača puhne ves srdit...
 za njim še drugi se zažene...
 ogromen val iz morja plane...
 gorjó! — labod!... gorje...!
 naj v žilah moč ti ne zastane —
 čvrstó ob skalo zgrabi se...!
 in zdrsnil zopet gladni val
 v poljane širne je besneče...
 a blisek nov zaman iskal —
 izseljenca brez sreče...!

* * *

Za morsko daljo hram stoji
 ob gozdu na samoti —
 baš bije v stolpu polnoči
 nemoteni tihoti...
 a v hramu tam je krik in vik,
 bolesten vik, bolesten krik :
 razhripana jokú je deca
 in davi se težkó in jeca...
 po tleh se valja, mater kliče,
 zaganja v postelj se in viče
 in kliče... v postelji ledena
 nevzdramno spava žena —
 jokú razvpit kraj nje otrók
 izdiha zadnji stok. — — —

Dvoje utopljenecv.

(Spisal A. Z. — prevel Rogers.)

Davno je že solnce zatonilo in noč je zagrinjala svoja temna krila čez griče in doline. Bil je krasen večer, kakoršnega nam more dati le soparen poleten dan. Mila luna je blede svetila in brezštevilo zvezd je lesketalo na nebu, v dolini pa je valila Sava šumeče valove po široki

strugi. Ob nizkih bregovih so rastle košate, veličastne lipe in tisočletni hrasti; lahek vetrič jim je majal zelene vrhove.

Na desnem bregu je stala majhna vas. Tihota je kraljevala nad hišami, le tu pa tam je skozi majhno okence kaka slaba luč posvetila — gotovo znamenje, da prebivalci še ne spé. Kdo bi pač mirno spal v takih časih v časih ko si nihče ni svest da ne bodo zdaj pa zdaj divje roparske čete planile nanj ter mu vse pograbilšči pustile le golo življenje?

Francozje so namreč gospodarili in se šopirili po Kranji; le na Gorenjskem, na levem bregu Save je bilo še nekaj vojnih čet avstrijskih.

Ravno stopa nek človek čez polje proti levem bregu. Zdaj gre, zdaj zopet postaja in pazljivo posluša — dolg bel plašč in svitla čelada na glavi ga razodevata avstrijskega konjika. Dospel je na breg. Pazljivo slušajoč stopi med košato drevje, vrže plašč in čelado pod bližnji grm, odpaše si sabljo in stopi tik vode. Zdaj pripodi veter temen oblak po nebu, svitla luna se skrjuje — v tem hipu se prikriža in skoči v vodo. Voda zašumi in valovi ga zagrnejo, pa le za trenotek kmalu se prikaže nad vodo in zdaj začne tako čvrsto z močnimi rokami deliti valove da je kmalu dospel na nasprotni breg.

Prišedši na suho, stopa varno in vedno pazljivo krog sebe pogledovaje proti neki hišici. Luč še brli skozi okence. — Vojščak pogleda skozi okno — na obrazu se mu zasveti nebeška radost — ugledal je v izbici še živo — svojo preljubo staro mater.

Sama mati mu je še živela na svetu; očeta so mu že davno pokopali, tudi sestrico mu je nemila smrt že pobrala. Še enkrat mora videti, še enkrat mora poljubiti svojo staro mamko, ker jutri se mora avstrijska vojska pomakniti na Štajersko. Ta edina želja ga je prignala po tako nevarni poti v domačo kočico.

Lahko potrka na okence, in kmalu zasliši materin glas: „Kdo je zunaj?“

Od veselja skoraj ne more odgovoriti. „Jaz sem, jaz, le hitro odprite!“

Vrata se odprò. „Jezus, Marija! Ali si ti, Janez? Moj Bog, kakšen si? Saj se vse od tebe cedi!“ tako nagovori starka svojega sina in ga objema, ker si ga je že davno mrtvega mislila.

Ne bom popisoval veselja materinega, ne radosti sinove; ne bom pravil kako pazljivo je mladi junak poslušal pripovedajočo mater, kako hudo gospodari sovražnik po deželi in koliko imajo pretrpeti; tudi ne, kako se je mati čudila, ko ji popisoval sin nevarno pot, po kateri je dospel do nje. — Ura je minula kot trenutek. Sin

se je moral ločiti; še enkrat se objameta, še enkrat poljubi vojak mamico ter se posloviti — morabititi za vedno.

Tudi zdaj mu ne kaže po drugi poti nazaj, kot čez Savo. Mati sicer brani, pa kaj hoče, on mora čez: če ga zapazi tu francozka straža, izgubljen je. Še enkrat seže materi v roko, potem pa plane v vodo. Mati gleda za sinom, oj, kako se ji strahu trese srce, da bi ga ne zadela kaka nesreča. Nepregibno ga spremljajo njene oči.

Precej daleč je že priplaval komaj ga še more videti, kar zadoni v temno noč strašni „qui vit?“ francozke straže

Strahù se strese mati. Straža se približa, zopet zadoni strašni klic, mati vidi, kako kaže jeden vojakov nad Savo; še enkrat zadoni „qui vit?“ — in skoro se zasvetijo trije bliski naenkrat iz francoskih pušk — sredi reke pa se zasliši mil glas — vojak zadet — zgubljen!?

Kje bi vzel moči, da bi mogel popisati občutek stare mamice v tem trenutku? Roke stegne proti vodi meni, da bo sinka objela — rešila, sklone se naprej — voda zašumi in — nemili valovi pokopljejo tudi starko!

Drugi dan so našli vaščani na bregu dvoje utoplencev.

Sv. Matevž. apostol in evangelist.

Zlata tobačnica.

(Priobčil — Š. E...)

Bilo je v moravskem mestu Brnu za časa, ko je poveljnik ondotne vojaške posadke obhajal svoj god. Pri gostiji v krasni dvorani, je pokazal svojim prijateljem med drugim tudi krasno zlato tobačnico. Vsi so jo strme ogledavali in hvalili. Par trenutkov pozneje je hotel poveljnik seči po tobačnici; toda ni je bilo več tam, kamor jo je deval navadno.

Jeza zgrabi generala, kajti bil je prepričan, da mu je ukradena. Ukazal je, da morajo vsi navzoči obrniti žepe. Vsi so to storili, le zastavonoša je ostal miren. To pa se je vsem čudno zdelo in zato so vsi mislili, da je on tat. Kar se dvigne zastavonoša, rekoč:

„Prisegam na svoje častno ime, da jaz nisem vzel tobačnice.“

Častniki so se razšli z glavo majaje, vsak pa je bil prepričan, da je tat zastavonoša.

Drugo jutro pa se je našla tobačnica v miznici, kamor jo je bil general nevede položil.

General, ki ni še nikoli nič slabega čul o zastavonoši, je čutil, da je napravil krivico poštemu mladeniču. Da ga poklicati in ga prijazno nagovori:

„Tobačnica je najdena; povejte mi pa zdaj, ljubi moj mladenič, zakaj ste se včeraj branili obrniti svoj žep.“

„Gospod grof“ odvrne zastavonoša, to je moja tajnost, katere jaz drugemu nikomur ne razkrijem; vas pa moram ubogati. — Ker

so moji stariši revni, jim dajem polovico svoje plače, in jaz opoldan nikoli nič gorkega ne jem. Ko ste me včeraj počastili s povabilom na obed, sem imel baš v žepu klobaso in kos rženega kruha, kar sem nesel starišem. Pomislite mojo sramoto, ko bi mi padlo to iz žepa. Gotovo bi si mislil vsak, da sem si prilaстил to pri vaši mizi“.

„V resnici vrl sin!“ pravi general njen. „Da boste odslej lažje pomagali svojim starišem, je za vas pri meni vsaki dan miza pogrnjena.“ Prijel je zastavonošo za roko in ga peljal v jedilnico, kjer so bili zbrani častniki. —

„Gospodje! veliko krivico smo napravili temu vrlemu mladeniču, da smo ga tako grdo sumničili, akoravno nismo imeli vzroka zato. Popravimo to sedaj!“

Častniki so vzeli zastavonošo v svojo sredo, mu stiskali roko in mu napivali. General pa mu je podaril v znak spoštovanja — zlato tobačnico.

Pohlevnost.

(Priobčil — Vipavski.)

Zakaj je neki tista bogata gospodinja tako ljubezniva s posli? Ker je krotka, pohlevna, postopa ž njimi tako, da oni pozabijo na težo njih stanu: ona jim ne zapoveduje, nego jih prosi; njeno svarjenje je dober svet.

Trpečim in tistim ki jo prosijo pomoči, poda ona roko; ona podpira potrebne, tolaži žalostne, ima za vsacega mili nasmehljaj.

Ona ne deli samo miloščino, temveč jo spremlja z najpriljubljivejšim načinom, kajti, deleč miloščino, ima s potrebnimi sočutje, kar jim nepopisljivo dobro dé; da ona se tako rekoč njim daruje.

O sveta, krščanska pohlevnost širi se na vso moč v narodu!

Družina.

(Priobčil — Vipavski.)

Eno ognjišče, ena streha, eno ime, eno sree, evo — kaka bi morala biti prava družina! V nji bi morali vsi skupaj držati, vsi skupno trpeti.

V družini, kjer kraljuje duh svete vere, pravega krščanstva in pri tem mejsebojno spoš'ova in ljubezen, tam imajo stariši popolno oblast nad vsemi, tam jo tudi resno in ljubeznivo z vspehom rabijo. Otroci jih radi poslušajo, ker v njih je globoko vcepljena otroška ljubezen in spoštovanje; mej brati in sestrami vlada edinost, kakor mej

mladikami istega stebila. Krščanska mati dobiva v družini gotovo mnogo tolažbe Res, ona mora prestajati mnogo težav, ali pogled na njene otroke upliva vedno z neko magično močjo nanjo, tako, da se njena uplašena duša takoj razvedri.

Prava mati čuti v sebi dolžnost biti popolnoma pravična, dobrotljiva in mirna; ona se dobro zaveda božje naloge, otroke varovati vsacega zla in jih hraniti. Materna in zakonska ljubezen povzročujejo v nji pri vzgoji otrok potrebno potrpežljivost in pohlevnost: njena dobrota jo stori pa polno vsmiljenja do siromakov in poslov.

Njeno geslo in nagibljej vseh njenih dejanj je: požrtvovalnost in zatajevanje same sebe.

Domači zdravnik.

Bolezen sv. Valentina je najnevarnejša v tem, da si človek lahko poškoduje telo. Da to prepričiš, deni bolniku pod glavo blazino, med zobe pa utakni ruto (robec.) Telesa mu ne smeš trdo držati.

Zastrupljencu vtakni če je zavžil strup, prst v usta, da vrže strup iz sebe. Vročje mleko ali pa vroča sla'korjeva voda z medom je imeniten lek v takem slučaju.

Če se kdo rani je najbolje, če se mu rana s čisto vodo in s čistimi rokami izmije in s čistim platnom obveže. Nesnaga vode, rok in obvez (posebno pajčevina) lahko povzroči zastrupljenje krvi.

Brivci, pozor! Predno nabrusite britvo na jermenovem brusu, omočite jo v vreli vodi. Predno pa namažete obraz z milnico (žajfenco), omijte ga v mrzli vodi, da se koža vtrdi. Seveda je treba obraz posušiti poprej s suhim prtom.

Ne preveč soliti, ne preveč poprati! Tega svarila se naj drže gospodnje zlasti v poletnem času, ko nas muči neznosna vročina in človeka tare vedno huda žeja, katero sol, poper in drugi taki dodatki k jedem izredno povečujejo. Sicer so ti dodatki potrebni za boljše prebavljanje, toda če se jih v preveliki meri uživa, škodujejo, otope prebavljalne organe in jih brez vzroka utrudijo. Vsled tega nastanejo mnogokrat želodčni in črevesni katari. Seveda niso vsi ljudje z isto množino soli, popra, paprike itd zadovoljni, a kakor rečeno, v poletnem času rajši manj nego preveč teh reči. Na Ogrskem, je silno veliko bolnikov, ki imajo želodčni črevesni katar prav zaradi od paprike vse, a rdečega ogrskega golaža.

Kupujte narodni kolek!

K o l e d a r č e k .**Avgust.**

27. XI. pobinkoštna nedelja. (Evangelij: Jezus ozdravi gluhomuteca.) Sree Marijino. Jožef Kal., sp. — 28. ponedeljek. Avguštin, škof in cerkv. uč. — 29. torek. Obglavljenje Janeza Krstnika. — 30. sreda. Roza limanska, dev.; Feliks, muč. Danes je mlaj ob 2 uri 11' popoldne. Vreme spremenljivo, pravi ključ. Danes mrkne solnce popolnoma. Mrk začne ob 11. uri 35' dopoldne in konča ob 4. uri 35' popoldne. Mrk bomo videli tudi mi. — 31. četrtek. Rajmund, sp.; Izabela, dev.

September.

ima 30 dnij. Dan se skrajša za 1 uro 35 minut. 1. petek, Egidij sp.; Verena dev. muč. — 2. sobota. Štefan, kralj; Antonin, muč. —

3. XII. pobinkoštna nedelja. (Evangelij: O usmljenem Samarijanu). Angelska nedelja. — 4. ponedeljek, Rozalija, dev.; Ida, kraljica. — 5. torek, Lavrencij, Jušt, škofa; Viktorin, škof. — 6. sreda. Pelagij, muč. Danes je prvi krajec ob 5. uri 6' minut zjutraj; spremenljivo. 7. četrtek. Bronislava, nuna; Regina, devica muč. — 8. petek. Mala gospoja. Rojstvo Marije Dev. — 9. sobota, Korbinijan, šk.; Gorgonij, muč.

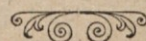
Kaj pravi politika ?

Avstrija-Ogersko. Državni zbor. Obrtni odsek jako pridno deluje. Ker pa deluje v smislu obrtniških krogov, je stopila takoj na noge zveza avstrijskih industrijcev in se pritožila na raznih ministrstvih proti namerovanemu obrtnemu redu. Obrtni odsek je sklenil, da mora gojenec, ki je dobro dovršil kako strokovno šolo, delati vsaj eno leto kot pomočnik, če hoče postati samostojen mojster. — Državni zbor se snide meseca septembra ali pa novembra. — Vlada namerava sklicati dalmatinski deželni zbor v drugi polovici septembra. — Dne 18. avgusta meseca se je po vsej Avstriji slovesno praznoval 75. rojstni dan cesarjev. — Med Italijani je nastal razpor zaradi vseučiliškega prašanja. Izdali so parolo: Univerza mora biti ali v Trstu ali je pa nočemo. Nekateri občine na Tridentskem pa so se izrekli, da so zadovoljne, če vlada ustanovi laško vseučilišče v Roveretu. Bolje nekaj kot nič. Ker pa so glasovali za to resolucijo tudi nekateri laški drž. poslanci, bo imelo to glasovanje tudi posledice za sestavo ital. kluba v drž. zboru. — Angleški kralj Edvard je obiskal našega cesarja v Išli, kjer biva na letovišču. — Te dni je bilo pod predsedstvom cesarjevim zborovanje, katerega so se udeležili skupni ministri. Razven drugega so razpravljali o krizi na Ogrskem. — Imenovanih je bilo 32 novih udov gosposke zbornice. Med njimi ni nobenega Jugoslovana! Značilno. — Razpor med ogersko vlado in združeno opozicijo je vsaki dan ostrejši. Ta razpor se je poojstril zlasti zaradi tega, ker je vlada pripravljena dati deželi splošno in jednako

volilno pravico, s pomočjo katere upa dobiti večino volilcev na svojo stran, in to tem več, ker opozicija ni za splošno in jednako volilno pravico, za katero se pa potegujejo tudi socijalni demokratje. Zaradi tega je tudi že prišlo do burnih prizorov na shodih med govorniki socijalistov in opozicije. Govori se, da se je vršilo posvetovanje skupnih ministrov v Išli zato, ker hočejo najvišji faktorji rešiti na vsaki način ogersko krizo. Kako pa mislijo to rešiti, ali z energijo ali pa s popuščanjem, to ni še dopovedati javnosti. Hitro pa hočejo rešiti krizo z ozirom na vedno bolj zamotane razmere na Balkanu. — Hrvaški sabor bo razpuščen. Vzdržuje se tudi govorica, da odstopi ban Pejačević.

Balkan. Začasno Stojaničevo srbsko ministertvo je odstopilo, ker je izvršilo svojo nalogo, volitev skupščine. Novo ministertvo je sestavljeno iz samih pristašev samostalnih radikalcev, predseduje mu Ljuba Stojanovič. — Črnogorski knez se je odločil ustanoviti narodno banko, dati tiskovni zakon in dovoliti narodno skupščino, ki se prvokrat snide meseca decembra. — Nekoliko avstrijskih častnikov je prestopilo turško mejo. Za to so jih Turki napadli.

Rusija. Dan 19. avgusta je za Rusijo zgodovinskega pomena. Ta dan je namreč car dal ukaz za sklicanje državne dume (državnega zbora). To ni popolna konstitucija, kakor jo imajo zapadni narodi, ampak je prikrojena ruskim razmeram. Car je pa obljubil spopolnitev tega zakona, kakor hitro bodo čas in razmere to dopuščale. Duma obstoji iz 412 članov. Predsednika volijo poslanci izmed svoje srede. Poslanci ne smejo biti državni uradniki. Volitve so tajne. Duma ima pravico izdelovati zakonske načrte, ki zadevajo odpravo ali spremembo obstoječih zakonov. Ti zakonski načrti ne smejo pa tiskati temeljev obstoječega reda v državi, v kolikor so isti določeni po državnih osnovnih zakonih. Duma ima nadzorstvo tudi nad državnim proračunom in je kompetentna v prašanjih javnih dohodkov in državnega imetja, državnih železnic, ustanovljenja akcijskih družb in v vseh vprašanjih, ki jih predložijo carski razglasi. Volitev v dumo se bo vršila v Sibiriji, Poljskem, Kavkazu in Turkestanu po posebnih določilih! To je posebno razburilo Poljake. — Mirovna pogajanja ne napredujejo preveč dobro. Vojna odškodnina, odstopitev Sahalina in zmanjšanje ruske pomorske moči v Aziji, kar zahtevajo Japonci od Rusov, so tisti trdi kamen, ob katerem se bodo najbrže razbila pogajanja, ako ne bodo druge države posegle vmes v prilog miru.

* * * N O V I C E * * *

(Zveza „Marijin Dom“ v Trstu) je imela dne 16. t. m. odborovo sejo, v kateri je blagajničar dal račun o dohodkih Zveze, odkar deluje po novih, od škofijstva potrjenih, pravilih. V tem času so pristopili „Marijinem Domu“ trije dobrotniki po 100 K. namreč: Mil. g. škof Nagl, preč. g. kan. škol. Karol Fabr's, in kan. Kosec. Kot ustanovniki po 20 K. so pristopili: č. g. Andrej Furlan, Ivan Tul, Fr. Guštin, g. Marija Križaj, Neža Križaj, Marija Korenec, Apolonija Pančar, Neža Šumaj, Frančiška Pistotnik, Frančiška D., Helena Repus, Jožefa Stanič, Jakob Perhavec, Terezija Kagoj, Katarina Skapin, Marija Štokelj, Helena Vidali, Marija Štreicher, Marija Novak, Terezija Ravnikar in Amalija P. s 50 K. — Kot redni udje po 2 K. so pristopili sledeči (kateri so dali po več je zaznamovano v oklepju): Katarina Štefančič, Marija Dolinar, Marija Naval, Ivana Štefančič (10 K.), Terezija Kavš, Katarina Čopi, Terezija N. (8 K.), Neža Leban, Justina Leban, Ana Leban, Marija Švigelj (10 K.), Ana Zalajček (4 K.), Marija Rihtar, Jožefa Arnšek (4 K.), Ana Švagelj, Jožefa Katern (4 K.), Antonija Mamč, Marija Šular, Marija Birsa, Jožefa Pirh, Fani Benčina, Marija Skerlj, Terezija Drobne, Rezika Medvešček, Ivana Lavrenčič, Frančiška Lavrenčič, Ana Bubnič, Marija Grzinč, Nežika Kopadni (5 K.), Marija Božič (5 K.), Agata Perhavec (10 K.), Ivan Hlabše (4 K.), Ivana Rabič, Terezija Škofič (6 K.), Jožefa Kobal (8 K.), Marija Vitez (5 K.), Marija Šlozar, Ana Umek, Ana Čok, Karola Stegovec. — Podporni udje po 1 K. so pristopili č. g. Jakob Ukmar, g. Marija Kavčič, Marija Kralj, Alojzija Vesejak, Emil Klun, Marija Ivanec, Urša Rihtar, č. g. Andrej Čok, Ivanka Tenon, Helena Slobec. — Darovali so: Antonija Forza 2 K., N. N. 2 K., Kariš 2 K., Marija Melinec 1 K., Jožefa Lavrenčič 1 K., Ana Taninger 5 K., Jožefa Medvešček 2 K., Ahile Sgorbissa 2 K., Marija N. — 20 stotik, Marija N. 1 K., Marija N. 1 K., Andrej Furlan 1 K., N. N. 10., I. Forcich 1 K., Margar. Mikulič 2 K., Gey 1 K., N. N. 1 K., Marija Šimcič 2 K., N. N. 2 K., Marija de Conti 6 K., Marija de Conti Cometta 2 K., Karola Švagelj 2 K., Jožef Stičinar 2 K., M. I. 5 K., Katarina Rot 4 K., Terezija Lavrenčič 1 K., Ivan Gregorka 2 K., R. L. 4 K., Marija Perjič 20 stot., Marija Karlin 10 K., Fanika Mrak 2 K., Jožefa Furlan 2 K., Jožefa Germek 2 K., č. g. Jožef Jurizza 5 K., N. N. 3 K., Fani Pogačar 5 K., Neža Brinšec 2 K., Ivana Petrončič 2 K., J. Ukmar 1 K., Ana

Miška 2 K., Franca Bak 1 K., N. N. 40 st., Amalija Boškin 2 K., Ivana Pertot 2·30 K., Marijana Minkina 4 K., Franca Bekar 1 K., Urša Turk 1 K., Jakob Ercigoj 2 K., Štefan Stanič 5 K., Fran Stanič 2 K., Jakob Šemerle 10 K., Terezija Koritnik 10., Antonija Jerič 5 K., Jera Klanček 4 K., Marija Uršič 2 K., N. N. 2 K., I. S. 20 K., Terezija Uršič 2 K., Amalija Mikeluc 1 K., Frančiška Tolminc 1 K., Katarina Kalister 1 K., Marija Sevc 1 K., Marija Uršič 2 K., Marija Vržin 1 K. — Vse te prispevke so nabrali poverjeniki (poverjenice) do 15. avgusta in sicer: g. Fran Kosec 144·20 K., Ivana Štefančič 150·20 K., Neža Križaj 225 K., Neža Ševmaj 60 K., Jožefa Katern 77 K., Marija Stanič 65 K., Kristina Novič 102·30 K., Ivana Štokelj 55·20 K., Ivana Gaeta 32 K., Marija Birsa 28 K., Helena Vidali 46 K., Franc Guštin 122 K., Elizabeta Jug 33·22 K. — Skupaj 1140·12 K. — Stroškov za tiskovine in koleke je bilo 69·50 K. — Ostane 1070·62 K. G. Poverjenice naj nabrane prispevke s knjižicami prinesejo g. du. blagajničarju Fran Guštinu najkasneje do 18. septembra, da se more zložiti mesečni račun.

(Slovenska ženska Marijina družba) bo imela mesečno Češčenje dne 3. sept. ob navadni uri v armenski cerkvi.

(Poravnava družbe sv. Cirila in Metoda z gospodom Ivanom Jebačinom). Družba sv. Cirila in Metoda je že koncem minulega leta naznanila g. I. Jebačinu, tovarnarju in trgovcu v Ljubljani, da ga ne smatra več zalagateljem družbine kave, zaradi dogodkov, ki so slovenski javnosti znani.

Ker se v teku časa razmere med g. I. Jebačinom in družbinim vodstvom niso obležle, peč pa izdatno poslabšale, izreklo je vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda po večkratnem posvetovanju v sveji seji 25. svečana 1905, da obnovitev pogodbe ali kaka nova pogodba med g. I. Jebačinom in družbinim vodstvom ni več mogoča.

Da bi moglo skleniti novo pogodbo s kakim drugim zalagateljem, zahtevala je družba sv. Cirila in Metoda sodnim putem od g. I. Jebačina, naj isti prizna z njim sklenjeno pogodbo o zalaganju in prodajanju kavinih surogatov in sladne kave v korist družbe sv. Cirila in Metoda za razveljavljeno in naj izbriše varstvene znamke z znaki naše družbe.

Popisano energično postopanje družbinega vodstva je privedlo slednjič g. I. Jebačina do spoznanja.

Med sodno obravnavo dne 28. rožnika 1905 je prosil toženec za preložitve obravnave v to svrhu, da se morda vendar le poravna z družbo. Sodišče je v to privolilo in obravnava se je preložila na 10. dan malega srpana.

V razgovoru z družbinim vodstvom je ta dan priznal g. I. Jebačin, da je postopal do družbe nepravilno, ko je začel prodajati na svojo roko poleg „Družbine kave“ tudi „Zvezdno kavo“ ter tako dela škodljivo konkurenco „Družbini kavi“, ki ne daja namreč družbi nikakih prispevkov. Tudi je priznal ta dan, da je vsled tega njegova pogodba z družbo sv. Cirila in Metoda res razveljavljena. Svoje postopanje napram družbi je odločno obžaloval ter zagotovil, da hoče povrniti vso škodo, ki jo je zaradi tega imela družba sv. Cirila in Metoda.

Tako je prejela družba sv. Cirila in Metoda zadoščenje.

Ker je g. I. Jebačin radovoljno priznal to, kar je družba sv. Cirila in Metoda sodnim potom zahtevala od njega, odpadlo je na 10. dan malega srpana napovedano nadaljevanje obravnave in sodnikom ni bilo treba izreči nad gosp. I. Jebačinom razzodbe.

Podpisala se je ta dan vpričo delegiranega sodnika, gospoda dež. sod. svetnika Ivana Kavčnika nova pogodba med družbo sv. Cirila in Metoda v Ljubljani in g. I. Jebačinom za dobo 5 let, tem načinom, da se po preteklih štirih letih obojestransko lahko odpove, družba pa tudi pred, ko bi g. I. Jebačin ne izpolnoval pogodbe. V tej, na sodišču izdelani in vpričo njega podpisani pogodbi se g. I. Jebačin zavezuje dajati družbi v pogojenih obrokih natančno določenih prispevkov od vseh vrst kavinih izdelkov, naj jih prodaja pod kakoršnokoli znamko, ali pod kakoršnemkoli imenom, torej tudi od „Zvezdne kave“. Izvzeta je samo kava, ki jo prodaja v korist družbe sv. Cirila in Metoda za Istro, od katere g. I. Jebačin plačuje prispevke naši tamošnji družbi posestrim.

Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani prosi torej slavno slovensko občinstvo, da vse tozadevne neprijetnosti pozabi, kakor jih je ono pozabilo; drug drugemu odpustiti je itak velikokrat potrebno v življenju.

Zato naj vam bodo, Slovenci, izdelki „Prve jugoslovanske tovarne kavinih surogatov in sladne kave“ s to našo izjavo priporočani. Dohodki od njih so nam vsled novega pogodbinega pisma izdatno izboljšani — kdor kupuje izdelke te tovarne, podpira istočasno družbo sv. Cirila in Metoda.

Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda.

V Ljubljani, dne 10. avgusta 1905.

(Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani je te dni razposlala vsem slavnim občinskim odborom na Slovenskem sledečo prošnjo:

Slavni občinski odbor! Dvajset je minulo, odkar so Slovenci vstanovili svojo „Družbo sv. Cirila in Metoda v Ljubljani“, ki ima namen, obvarovati slovensko deco pred potujčevanjem.

Dvajset let, v katerih je bilo družbi marsikaj pretrpeti

Slavni odbor! Naša družba ne propada, nego njen delokrog se širi od dne do dne; a žal, marsikaki nujni zahtevi ne more ugoditi, ker ji nedostaje potrebnih sredstev v to.

Naši narodni nasprotniki delujejo vedno bolj in silijo danes družbo na odpor tudi tam, kjer bi si pred 20. leti nikomur niti v sanjah ne bilo zdelo verjetno.

V tekočem letu je slavil nemški „Schulverein“ 25letnico svojega delovanja in ob tej priliki so mu priskočile z znatnimi podporami ne le nemške občine, marveč tudi take, kojih zastopi so vsled volilne geometrije slučajno v rokah naših nasprotnikov.

Častiti! Učimo se tudi od njih. Uk je dober vsak, najsi pride od leve ali od desne.

Zato se pozivljemo s tem pismom danes do Vašega slavnega zaztopa z vljudno prošnjo, da blagovolite nakloniti naši družbi stalno letno podporo.

Opozarjamo Vas bratov Čehov. Ni je namreč tam srenje, da bi jej na srcu ne bila osrednja češka matica.

Za tekoče leto pa prosimo izdatneje izredne podpore, da poplačamo družbin dolg in tem načinom s prostejimi rokami in veselostnejši delamo še v prihodnje za svoj ljubi rod

Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda

V Ljubljani, dne 29. julija 1905.

(Toča z nevihto v Trstu.) V soboto 12. t. m. ob 11. uri predpoludne je nastala v Trstu huda nevihta s točo. Toča je padala gosta in debela kot jajca. Napravila je po mestu posebno na šipah velikansko škodo. Samo v hotelu „Balkan“ je pobila toča 41 šip. V neki drugi hiši v ulici S. Spiridione jih je pobila 37. So pa tudi večje zgradbe, v katerih je razbila toča nad 100 šip. Sploh se računa, da je razbila toča v soboto v Trstu nad 5000 šip. Mnogo so trpeli tudi vrabci in golobi. Našli so jih vse polno mrtvih na tleh. Mnogo so trpeli tudi konji in ni jih bilo malo, ki so se splašili. — Toča je razsajala le po Trstu in pa v najbližji okolici, kakor n. pr. v Rojanu, kjer je vzela skoro ves vinski pridelek.

(Iz Jelšan.) Letina kaže — hvala Bogu — dobro. Imeli smo dežja, prav ko smo ga potrebovali: krompirja, fižola, posebno pa koruze bo dovolj. Žito je tudi lepo, le na pšenico je ob času cvetja pritiskala nekoliko suša.

(V proslavo Prešerna) upamo vstreci cenjenim čitateljem s primerno igro v prihodnji številki.

Naše slike.

V prihodnjem mesecu septembru imamo praznik sv. apostola in evangelista Matevža. Doma je bil iz Kafarnauma in je bil takorekoč kar od mitnice (šrange) pozvan v službo apostola. Po Zveličarjevem vnebohodu je najprej oznamoval in tudi spisal evangelij za prebivalce. Judeje v hebrejskom jeziku. Pozneje se je odpravil v Afriko in sicer v Etiropijo oznamovat evangelij. Tam je tudi pridobil za krščanstvo tamošnjega kralja in vso kraljevo družino. Ker pa ni mogel dobiti njegov naslednik Hirtak kraljeve hčere Ifigenije za svojo ženo, ker je bila že poprej na prigovarjanje sv. Matevža obljubila vedno devištvo, je ukazal grozovitež umoriti pri oltarju sv. apostola. Njegovo truplo so prepeljali v Saleru, v južno Italijo, kjer je pobožno ljudstvo zelo časti.

UGANKE

Rešitev ugank priobčenih v zadnji številki:

- 1) roka — osel — kepa — alah,
- 2) 42.
- 3) stolp — stol — sto.

Prav so jih rešili: Vouk Anton, dijak na počitnicah; Anica Čok in Jerica Inglīč v Trstu. Nabergoj Jožef, dijak na počitnicah; Nabergoj Franc v Trstu; Ida Del asavia v sv. Antonu, pri Kopru; Angela Rogel in Josip Hostnik v Št. Rupertu; Anton Terpin Podsabotinom; Frančišek La-

vrenčič v Devinu; Ivan Košar v sv. Juriju ob Ščavnici; Kervišar Andrej v Trstu; Neimenovani v Ljubljani; Brezigar Ljudmila v Doberdubu.

Obljubljeno darilo je prejel takrat Vouk Anton dijak, v Trstu.

Nove uganke

Kaj je v zraku, ognju, vodi in zeml i pa ne?
(Števo)

V gostilno gre šest mož, a nobeden nima niti vinarja pri sebi. V gostilni dobro jedo, pijejo in igrajo. Ko gredo domov ima pa vendar vsaki po 5 kron v žepu. Kako je to mogoče?

(Franc Debevc.)

Demant.

A
A A A
A A A B C
C Č Ć Ć Ć Ć D
F I I I I I I I
I I I J J J K K L L M
M M M O O O O P
P P R R R R S
S T U U V
V Z Ž
Ž

Srednje črke prav pogojenih besed, dajo od leve proti desni in od zgoraj dol ime slovenskega pisatelja; druge besede pomenijo: 1) Soglasnik. 2) Trg na Kranjskem. 3) To, kar te na tujem razveseli. 4) Poljski kralj 5) Avstrijski vojskovodja. 6) — — — — 7) Glazbeno orodje. 8) Nebesno znamenje. 9) Domača žival. 10) Človek. 11) Soglasnik.

(Števo)

Rešitoe pod navadnimi pogoji do 5. septembra t. l.

Kje je medved?